

Sinka Zoltán

Őszinte szavak

Részletek édesapám, Sinka István levelezéséből, 1951–1969¹

IV.

Sinka István Kovács Józsefnek

Budapest, 1951. február 15.

Kedves Barátom!

Azt hiszem, nyugodtan le is tegezhetlek, nem haragszol érte. Vettem a leveledet amit Püski Sándortól küldtél, abban meghívsz magadhoz Boglára egy kis balatoni nyaralásra. Kedves meghívásodat a legnagyobb örömmel elfogadom. Püski Sándor azóta már biztosan írt is erről Neked. Most csak arról van szó, mikor is megyek. A napot biztosan még nem tudom megírni, mert sok mindentől függ az utazásom. Úgy gondolom, hogy a jövő hét vége felé le tudok menni. Azon egy percre se aggódj, hogy nem tudsz holmi előkészületeket tenni, mert nem vagyok nagyigényű valaki, kinek ez és ez kell, Dehogy! Nekem elég egy pokróc takarózni, kút mellett vályú, ahol megmosdhatok, s némi szalma, vagy tóparti gaz, alám amire lefekhetek. Ennyi az egész. Elemózsiában sem szoktam valami nagy pusztítást véghez vinni. Mindenesetre azért egy lapon majd jelzem, ha megyek.

Sok szeretettel köszönt és üdvözlö:

Sinka István

(*Somogy*, 1976/2. szám)

A boglári Kovács József édesapámat néhányszor anyagilag is támogatta. A következő levélben feltüntetett „cifra papírok” jelző is erre utal. Ezeket a különböző nagyságú pénzeszközöket édesapám lehetsége szerint igyekezett vizsgálni.

Ez a levél abban az időben íródott, amikor édesapám második házassága már romlóban volt.

SINKA ZOLTÁN (1929) a költő fia.

1 Az itt ismertetett levelek az előzőleg már közreadott három részlet után, az 1951-től 1969-ig terjedő időszak levelei közül készült válogatás.

Sinka István Kovács Józsefnek

Budapest, 1951. július 22.

Kedves Jóskám!

Épp rágtam a körömömet; íráshoz élesítettem; s kerestem a papírt, mikor csengetett a postás és hozta az egy darab „cifra papírt”... Jó, Jó! Az eső mindig kell a szomjas földre, de azért a fellegnek nem kell annyira erőltetnie magát, hogy végül ő maga is földre hulljon. Én nem kívántam és nem vártam ezt. Sőt: már az első cifra papírnál – amit a Te szavad után magamnál tartottam – is kis szégyenérzet fogott el. No, de ezt az ügyet zárjuk le addig, amíg nem találkozunk. akkor úgyis megmosom a fejed! Most pedig íme a lánc-ügy. Te küldtél Békés Pistával 2500 Ft-ot. Ebből 529 kg lánc árában kifizettem: 1587 Ft-ot és még két (2) Ft-ot fuvarlevélre, ez összesen 1589 Ft. Én elcsakliztam 100 Ft-ot – tehát összesen 1689 Ft. – 811-et Pista visszavitt. Evvel együtt 2500 Ft Számítsd ki, ki kell neki jönnie! Pont. – No most: a láncot szerdán vettük meg; az a Gilday nevű úr azt mondotta, a következő nap, tehát csütörtökön vasútra teszi. Lehet, hogy még nem érkezett meg hozzád, de azt hiszem, hétfőn megkapod Kovács István bogárnarmester címén. A lánc jó, nem kopott csak rozsdás. Ha egy nappal elébb járnunk, meg lett volna nyolc mázsa. Volt ott egy csomó amit eladott az illető. No, de én azt mondtam annak a Gildaynak, hogy tíz nap múlva érdeklődök, hogy nincs-e még olyan lánc, mert ő azt mondta, hogy érdeklődjünk telefonon, s ha lesz, akkor másnak nem adja. Azt mondtam neki, hogy még öt mázsa kellene. Írj tehát postafordultával, ha kell még lánc, hogy meg tudjam tartani, ha lesz. A lánc-ügy kész. Pont.

Most pedig kényesebb ügyre térek át. Mikor ott voltam, azt emlegettem, hogy leköltöznék szívesen Boglára. Te dörmögtél rá, hogy bizony jó volna. Hát most én is azt mondom: bizony jó volna. Sürgősen meg kellene innen lépni. De hiszen ezt csak úgy lehet, ha Boglárán volna egy megfelelő lakás. No, nem luxus-villa és hasonló. Kellene egy jó nagy szoba, konyha és egy kis szoba. Természetesen ez úgy lenne jó, ha az egyedül...

[Itt megszakad a levél.]

(Somogy, 1978/2. szám)

Sinka István László Gyulánénak

Budapest, 1951. február

Hókorona

*Kis virágaimat,
nagy hókoronámat,
neked adom,
szép asszonyom,
volt tengertúli lánynak.*

*Viseld díszeim e napon,
de jól viseld, vigyázz nagyon:
minden virág,
töviset ad
útjain e világnak.
Másikat úgy adom oda:
nem tudom, a hókorona
illik-e Máriának.*

*Tűz e korona belseje,
bánat van oda írva,
nagy mint a hold.
S akié volt
sajogva száll a sírba.*

*Hókorona, ki viseli,
mennyei kedve támad.
Szép asszonyom,
neked adom,
ne maradj haloványnak.*

Virág és bók helyett sok szeretettel küldi ezt a verset László Gyulánénak, Marica asszonynak:

Sinka Pista

(S. I. kézirat)

László Gyuláné Sinka Istvánnak

1951. március 11.

Kedves Sinka Pista!

Nagyon szépen köszönöm a gyönyörű születésnap ajándékot. Higgye el, igazán nagy-nagy örömet szerzett vele nekem. Szégyellem, hogy nem írtam hamarabb, pedig rögtön másnap akartam már írni, de valahogy mindig olyankor jutott eszembe, mikor éppen nem voltam otthon.

Még egyszer nagyon szépen köszönöm.

Sok üdvözlettel:

László Gyuláné

(S. I. hagyatéka)

Ignác Rózsa Sinka Istvánnak

Jankovics-telep, 1951. okt. 6.

Kedves Pista, sűrűn emlegettük a nyáron és mostanában is, legutóbb Kovács Jóskával. Új címét tőle tudtam meg. A kisleány meghívása sajnos nem sikerült ezen a nyáron, és ezért nagyon szégyellem magamat. Állandóan volt valaki, akinek „tartozom” azzal, hogy meghívjam. Addig, addig szégyenkeztem, míg az idő eltelt. S most nagyon fájna, ha maga nehéz szívvel gondolna rám. Szeretnék Mindenszentekig itt maradni, ha az idő is engedi. Örvidenének, ha lejöhötte egy víkendre. Lajos már hivatalba jár, s csak este van otthon, de a 45-90-63 telefonon megtudható, hogy mi a helyzet nálunk. Nem csak úgy hívom. Ha amíg itt vagyok, nem jöhötte le, amint Pestre érek, okvetlen szeretnék találkozni Magával. Két okból: egy igen derék színész barátom, aki mindenképpen ellenére a Maga verseivel aratott sikert három éve a Rádió-próbán, s aki rendkívül nagy tisztelője Magának, nagyon nyúz, hogy ismertessem meg Magával, s én ezt a fiút arra érdemesnek ítélem.

Másodszor, de nekem elsősorban, meg akarom kérni, hogy javítson ki egy négyoldalmi gépelt verset – ez az én Szent László-könyvemben van, s költőnek kellene másképp megírni, javítani, mint az a már megírt és aggodalommal szemlélt könyvemben van. Vállalkoznék-e rá, baráti szívességből? Nem merem mondani, hogy Madáchéhoz hasonló művet írtam, s a javítást Arany Jánosra akarom bízni, bár én tisztelem úgy magát, mint ahogy Madách tisztelhetette Aranyt. Sokszor üdvözölöm, a várt viszont látásig: Ignác Rózsa.

(S. I. hagyatéka)

Sinka István Ignác Rózsának

Budapest, 1951. okt. 11

Kedves Rózsa! Megkaptam levelét. Igen, új lakásban lakunk, onnan a régeből kiköltöztettek bennünket. Egye fene, mindegy már, akárhol lakunk. Hiszen nyáron nagyon jó lakás ez, így télen azonban azt veszem észre, hogy egy kicsit hangos. Így télen, mert bizony majdnem hogy tél van. Épp ezért nemigen hiszem, hogy az idén már lemennék a Balaton mellé. Hacsak az öregasszonyok meg nem gondolják magukat, s ide adják a megszokott nyárvéget.

Írja, hogy valami igen derék színész szeretne velem megismerkedni. Én ennek semmi akadályát nem látom. Mondja meg neki a címemet, vagy ha ő így nem akarja, akkor majd mikor kedves Rózsa visszakerül, találunk majd alkalmat. Ami pedig az említett verset illeti, szívesen segíték Magának, kedves Rózsa, bármikor és bármiben. Természetesen, ha Pestre visszajön majd és megfogja a fületem s megmagyarázza, hogy miről van szó... Most nagy ügyben futkosok. Szenet és fát akarok keríteni, s ha ez „lezajlik”, akkor még, nem mondom, arról is lehet beszélni, hogy leutazzak oda, főleg ha az idő meggondolná magát. Lajossal⁽¹⁾ majd keresem az összeköttetést. Ha beszél Kovács Jóskával, mondja meg neki, hogy sokszor üdvözlöm.

Hát kedves Rózsa, sok meleget, jó napsütést, egy pár hízott rucát és ilyesmiket kívánok Magának – és ezek mellé sok üdvözetet és kézcsókot küldök:

Sinka Pista

(1) Lajos, Ignác Rózsa férje.

(Kéziratból, Ráday Gyűjtemény)

Sinka István Féja Gézának

Budapest, 1953. dec. 28.

Édes Gézám!

Még csak az este váltunk el, s íme már írok Neked. Írok pedig azért, mert ma délután Sz. Pali ismét itt volt nálam, s közölte velem a következőket: Darvas és ő megbeszélést folytattak, s ennek alapján üzenté Darvas, hogy nekem 1500 Ft nyugdíjfelét adnak, illetve ajánlanak fel minden ellenszolgáltatás nélkül, azon a címen, hogy beteg vagyok a szívemmel, s azon felül Katinak, a feleségemnek állást teremtenek havi 1200-zal – olyan helyen, ahol nem kell neki a mai rabszolgamunkát végeznie –, s ha igaz e mellé még kéthavi szanatóriumi üdülést és gyógykezelést biztosítanak, amit most, nem soká, a ránk jövő hetekben már el is kezdhetne.

Az én válaszom a következő volt: a reám vonatkozó részt az ezerötszázat tegyük félre, hagyjuk függőben mindaddig míg Veled, K. Jánossal, E. Jóskával nem rendezték az ügyet. Ajánlottam ismét, hogy négyünket hívjon meg Darvas, s úgy folytassunk együtt eszmecsérét, aminek a végkövetkeztetése az lenne, hogy Te megfelelő fizetéssel és állással felkerülnél Pestre. – És János és Jóska is megkapná a nekik megfelelő anyagi és erkölcsi elismerést hasonlóan az enyémhez. Ebben maradtunk. Pali innen tőlem egyenesen Darvashoz ment, hogy „referálja” neki az általam közölteket. Hogy mi lesz az eredménye, nem tudom... Hanem a Katira vonatkozó dogokat, a szanatóriumot és az állást részére elfogadtam, muszáj, mert már összeroskad. Nem tudom, jól tettem-e?

Nem akartam egész ridegen elzárkózni és kitérni a dolgok elől. Úgy látom ezek komolyan latolgatják a dolgot, tehát ha Darvas elfogadja az ajánlatomat akkor rövidesen meghívják Téged, Jánost és Jóskát is. Mert én a Ti dolgokat elintézése nélkül nem vagyok hajlandó a magam részére semmit sem elfogadni.

Édes Gézám, arra kérlek, ha nem nagyon terhes Neked, írd nekem ebben az ügyben pár napon belül arról, hogy mi a Te észrevételed, hozzászólásod: eléggé megfontoltam cselekedtem-e? Pali, amint mondotta, a kormány tudtával jött, tehát komoly a dolog Már nem csak a levegőben beszélnek, úgy vettem észre. Leveled igen várom. Sok, sok szeretettel öllelek:

Pista

(Anyám balladát táncol, Nap Kiadó)

Féja Géza zöld tintával írt válaszlevelének sorai kevésbé édesapámról, inkább Féja békéscsabai körülményeiről nyújtanak tájékoztatást. Édesapám az előzőekben jelzett nyugdíjfélét végül is nem fogadta el, és továbbra is teljes létbizonytalanságban élt. Felesége keresetére és fiainak szerény anyagi segítségére szorulva, ő maga ismerőseinek névre szóló kézi írásos verses füzeteket ajándékozott, s azok e ritka becsú kéziratokat szerényebb összegekkel honorálták. Féja Géza aggodása őszinte, levelében felhívja édesapám figyelmét két budapesti barátjára is.

Féja Géza Sinka Istvánnak

Békéscsaba, 1953. december 29.

Édes Pistám,

– most jött leveled. Azonnal válaszolok. Nagyon helyesen cselekedtéél, s arra kérlek, hogy a Neked felajánlott nyugdíjat is fogadd el. A Te egészséged nem áll a legjobb lábon, s szinte az utolsó percben jött ez az ajánlat, hogy egészséged

végre rendbe hozasd. Köszönöm a szolidaritásodat, de igen kérlek, ne tedd függővé ügyedet az enyémtől. Ugyanis nekem mégis van egy állásom, s bár az egész napomat és egész erőmet igénybe veszi, de mégis fedezi a szűk megélhetés költségeit. Így: biológiai sorsom pillanatnyilag úgy-ahogy biztosított, a Tied azonban egy nagy kérdőjel. Előbb tehát, az utóbbit kell megoldanunk. Ami engem illet, nekem a következő megoldás kellene:

1. Néhány hónap, hogy egészségem valamiképp rendbe hozzam (gége- s légcsőhurut, törött újam, ízületi bajok, tönkrement fogaim stb.)

2. Olyan állás, amely megélhetést ad, s lehetővé teszi, hogy maradjon időm „magasabbra nézni”, tehát alkotó munkát végezni. Erre az Akadémia könyvtára lenne a jó, ha heti három kutatónapot engedélyeznének, s csak a többi napon kellene hivatali munkát folytatnom. Kerestem az Akadémiai könyvtár vezetőjét, de szabadságon van, nem tudtam vele beszélni. Ez azonban, ismétlem, másodirányú kérdés, első a Te ügyed. Emellett kérlek, ne feledkezzetek meg Remenyik Zsigárról sem, akit nemzedékünk legigazabb emberének és tehetségesnek tartok. Jó lenne, ha (1) Áronnal is megbeszelnéd a dolgot, esetleg leveletem is megmutatnád.

Különben megvagyok, csak lakásom, illetve odúm szörnyű hideg, a nyomorult kis vaskályha legfennebb csak langyos fuvallatot ad. Így: állandó influenzával küszködöm, de hát már csak két hónap a szigorú tél.

Remélem, a hó végén feljutok Pestre. A felhívásban ugyanis nem túlságosan bízom.

Boldog újesztendőt Néked, Katinak és fiadnak, erőt egészséget, örömet és szép verseket. Régi barátsággal öllelek:

Géza

(S. I. hagyatéka)

A következő levélben foglaltakra utalnak édesapám „Vád és büntetés” című, eddig még publikálatlan művének befejező sorai.

*Az aranynak arany próbája van.
Mit ér az, hogyha csak futtatott?
A porfelhő is a szélben elrohan,
felhő volt, de csak holt árnyékot adott.
A dúlt időkben sok ember van olyan.
De szebb az, aki szalmáján rohadott.
Vagy akit elnyelt a vérfolyam,
ám maga után tiszta nevet hagyott.*

Sinka István Féja Gézának

Budapest. 1954. jan. 22.

Lezajlottak a lezajlandók. Amint innen-onnan hallani lehet, már csak a pesti pletykapiacsn csámcsogják a nagyhangú szájak, a kiskaliberű keblek véleményét: megvehető-e, vagy se... És vannak közöttük kárörvendők, vannak közömbösek, vannak rémülők, szomorúak. S egyben azonban ez a sok fajta mind egyforma. Abban, hogy mind siratni valóan lapos, szűk szívű és mind egyformán szolgál, a kárörvendő is, a rémülő is, a szomorú is, és mind egyformán nyög né rá síromra anyagcseréjét, ha erre kenyéradó gazdája felszólítaná.

Hát igen: kavarognak a vizek, habos vesszőn nyargalnak a hírnökök, gyávák nyivákolnak: a pletykapiac várandós. Az I. szövetségben (1) suttogás és – csend. Ni, hát nem sikerül? Hogy a fene egye meg! – És még mi lehet, amit én nem hallok és nem tudok. Tisztázom Neked, Gézám, a magam részéről azt, amit a kíváncsiak nem tudnak. Nem azért, mintha tisztáznom kellene előtted, hanem azért, hogy tudd meg. A mai napon úgy áll a dolog, hogy még a Katinak felajánlott gyógykezelést s utána az állást se fogadjuk, illetve fogadom el, a nyugdíjféle pénzről nem is beszélve. Mert arról szó se lehet még az élet utolsó órájában se, nem, Gézám, nincs rá eset. Sz. P. még néha eljön hozzám, de már látja a kudarcait. Mert látnia kell. S azt hiszem, félbe is hagy a jövőgetéssel. Ne fedj meg érte, kedves Gézám! Isten látja a lelkem, így látom jónak. Legújabb hírek szerint Herczóg⁽¹⁾ és Csatló kapnak pénzeket, hogy egy kicsit gyógyuljon a polgári vonal. Én meg kellenék a paraszt vonal felé. Úgy tudom, Kodolányival is próbálkoztak. Nincs róla bővebb hír. Ha feljőnnél a hó végén, kicsit többet beszélgetnénk.

Kedves Gézám nagyon sokszor öllelek:

Pista

(1) Herczeg Ferenc

(Féja Géza hagyatéka)

Sinka István Kovács Józsefnek

Budapest, 1954. jan. 30.

Kedves Jóskám!

Ha a magnetizmus spirituálisan igaz – különben ezt Kodolányi Jani tudná bővebben magyarázni! –, akkor ez kettőnk között most valóban megtörtént. Csak az a szépséghibája részemről talán, hogy elég profán körülmények között. Tudniillik itt volt az íróasztalomon ez a papír, mire írok, s tinta-penna, hogy ma: írok Boglárra Kovács Jóskának. Még dörmögtem is Petire: ne foglalja el az

asztalt, mert megmosom a kezem – épp a kályhát pucoltam – és írok. Dörömbölnek az ajtón – természetesen nincs áram, nem szól a csengő – és jön a pénzes postás, s Aligáról pénzt hoz, két Kossuth-bankót. Egy kicsit pirultam a távolba érzés miatt, de hát már mindegy.

Kedves Jóskám, a papír azért feküdt az asztalon, hogy írjak Neked, mégpedig azért, hogy ha tavaszodik, olyan csúnya szándékaim vannak, hogy lemegeggyek a Balaton mellé 6–8 hétre. Úgy kezdődött a dolog, hogy nagy kísértetjárás volt nálam; hármásával, négyesével jöttek, s minden jót ajánlottak nekem s feleségemnek, Katinak; neki szanatóriumot, jó s könnyű állást, nekem pénzikét, elég tűrhetőset, havonta. Nem kellett volna semmit se adnom érte; azért adták volna csak, hogy éljek olyan kutyamódra. Elég az hozzá, hogy ők voltak a jók, én meg a gonosz, mert visszautasítottam. Sőt visszautasítottam a filmesítést, Szigligetet, Visegrádot, B-füredet.

Én, „konok, bitang” ember. Se gyógyulni, se üdülni, se üdülni írni, se javakat elfogadni nem akarok. Hát ilyen vagyok én, Jóskám! Természetesen ennek híre kelt, s pár ember azt mondta, hogy tavasszal azért csak menjek le a Balatonhoz, és írjak ott, vagy meglévő kézírataimat javítsam és rendezzem. Pár száz pengőt adnak, keressek egy csendes, tiszta szobát, és lakozzak benne. Annyi pénz lesz, hogy nem urasan, de takarékosan éldelegélhetek belőle. Ne haragudj, Jóskám. Rád gondoltam, ott Boglárán, a vasúttól a Balaton felé eső részen hátha tudna egy ilyen kis szobát sikeríteni. Természetesen, ahol van villany. Az se baj, ha valami melléképület, ha el lehet lakni benne... No, hiszen lehetne másfele is menni, de én úgy állok már, hogy a Balatont Kovács Jóska nélkül már el sem tudom képzelni – ezt a rossz szokásom bocsásd meg!

Különben, nem akarok vastag levelet küldeni Neked, s ezért rövidesen még írok Neked, s abban folytatom, amit most abbahagyok. „Kossuthokat” köszönöm, kedves Családod üdvözlöm, Kormos Ferit is – amíg már személyesen is meg nem teszem.

Téged sok szeretettel ölel:

Pista

(S. I. hagyaték)

Sinka István Pándy Lajosnak

Balatonboglár, 1954. V. 21.

Édes Lajoskám! No, nézd már: hát itt vagyok Boglárán. Sőt: ma van az első szép nap, hogy nem bömböl a szél és nem esik az eső. Ma fordíthatom egy kicsit arcomat testvérem, a Nap felé, hogy nézzen reá és ismerjen reá. Azt hiszem, bajos volt neki megismernie, mert ez az arc nagyon elpiszkolódhatott már a Föld sarában. Idegen már neki. Bezzeg ő nem ismeri azt a néma könyörgést, ami oly

régóta beleette magát ebbe az arcba. Azt a könyörgést, hogy: ha majd egyszer elmúlik ez az „arc”, ne kelljen neki többé újra támadni.

Milyen jó volna szállani az időtlen térben, nem az árva égben, hanem Istennek s az ősz-kezdetnek melegében belül, ott, ahol már a fény is elhajlik, nincs reá szükség: világít, az, aki volt. Hát eddig. No és ami ezen kívül van. Mi is van? Ennye, no! Hát én meg a Balaton. A nap már megint elbútt: nem jó neki ez a szégyen tépett kis Magyarország. Ám neki jó: mehet. Egy nap alatt körülgördüli e világot, mint valami ősz-nagy, tüzes mitológiai szekér. Hajh, ha kiskocsisa lehetnék! Akkor háromszor fordulnék naponta. S akkor írnék Neked egy igazi levelet. Így csak ölel:

Sinka Pista

(*Anyám balladát táncol*, Nap Kiadó)

Sinka István Erdei Sándornak

Balatonboglár, 1954. május 26.

Kedves Sándor

Minap kezembe került az Irodalmi Újságnak az a száma, melyben bejelenti a lap, hogy rövidesen megjelenik a Hét évszázad magyar versei antológia új, bővített kiadása. A világon semmi kifogásom nem volna nékem az ellen az irodalmi igyekezet ellen, ha nem olvastam volna fent nevezett lapból, hogy én is szerepelek az antológiában, illetve az antológia eme második bővített kiadásában.

No, itt van, lásd, a hiba. Mégpedig az, hogy: ha az antológia első kiadásakor én nem voltam költő, akkor most se, az antológia második kiadásakor sem vagyok az. Ezért tehát bejelentem Neked, mint az Írorszövetség első titkárának, ki közreműködsz Te is az antológia összeállításában, hogy tolmácsold az antológia szerkesztőbizottságának: tiltakozom az ellen, hogy az antológiában tőlem egy sor is megjelenjen. Ehhez soha beleegyezésem nem adom. Írásaimnak élő jogos tulajdonosa én vagyok. S ha van jog, ahogy Ti mondjátok, akkor e jog alapján írásaim közléséhez az én beleegyezésem kell. Én pedig ismételtelen kijelentem: írásaim közléséhez nem egyezek bele semmiképpen.

Veres Péterrel több mint egy hónapja már beszéltem erről. Mondtam neki, hogy tiltakozásomat juttassa el illetékes helyre. Úgy látszik, Péter ezt nem tette meg. Légy szíves, most tedd meg Te.

Sok szeretettel köszönt

Sinka István

(*Anyám balladát táncol*, Nap Kiadó)

Veres Péter Sinka Istvánnak

1954. V. 30.

Kedves István! Leveledre nem tudok mit válaszolni. Legfeljebb hogy nem helyeslem, de ezt már mondtam, nincs értelme ismételtetni. A dologba én egyébként nem avatkozom be, mert ahhoz az antológiához van egy külön bizottság, és én nem szeretek a más dolgába avatkozni, mert akkor joggal mondhatják: csináld te, ha jobban tudod. Ha majd arra járok, bemegyek hozzád. De én csak a nyáron mehetek. Sok a dolgom, a magam munkájára nincs is időm. Most jöttünk haza Komáromból, ahol Jókai-ünnep volt. Visszaállították a régi Jókai-szobrot, szép volt: magyarul beszéltek és énekeltek a gyerekek, a győri színház is odaát volt A kőszívű ember fiaival. Egy napra ment, de nem engedték el, s három nap lett belőle. Ez tett a magyar népért is, a magyar irodalomért is, nem sajnálom a fáradságot.

Mindentől függetlenül azonban az a legjobb, ha csak a múzsákkal társalogsz, mert egyetlen jó vers, de még egyetlen jó sor is többet ér, mint akármilyen rakás irodalompolitika és irodalmi pletyka.

Üdvözöl:

Veres Péter

(S. I. hagyatéka)

Sinka István Ignác Rózsának

Balatonboglár, 1954. VI. 7.

Kedves Rózsa!

Immáron harmadik hete járja, hogy itt vagyok Bogláron. Gondoltam, hogy Lajos majd csak kikocsizik erre, s életjelt visz rólam. No, de ez ideig még nem jött, így tehát magam megyek, illetve adok életjelt magamról. Hogy mit csinálok itt? Hát javítgatom a Szigetek könyvét. Sőt azokat a részeket (kb. 60 oldal), mik eddig még nem voltak legépelve, a mai napon megkezdjük gépelni. A gépírás, köszönöm, rossz, de a többi se jobb, s így meg vagyok vele elégedve. Majd a többivel együtt odaadjuk egy nagyon jó gépírónőnek, s az rendbe szedi... Na igen, közben voltam Keszthelyen és Hévízen is. Fürödtem a büdös kék vízben. Azt hiszem, ha sokszor fürdenék benne, még használna is rossz derekamnak. Újságot annyit tudok csak, hogy az Irodalmi Újság meghirdette a Hét évszázad magyar versei c. antológia újabb, bővített kiadását, s azt, hogy ebben a „mű”-ben már én is szerepelek. Gondolhatja, Rózsa kedves, hogy az első teendőm az volt, hogy ajánlott levélben azonnal tiltakoztam Erdei írószövetségi főtítkárnál, és írtam Veres Péternek is. Péter válaszolt is, és azt írta, hogy ő nem „avatkozik” be

a dologba. Erdei Sándor még nem válaszolt. Arra kérem, kedves Rózsa: tudja meg, hogy annak az antológiát szerkesztő bizottságnak a címe az Írószövetség-e? Tudniillik, a Péternek és az Erdeinek írott levelek hangja udvarias volt. Úgy látom, hogy ezeknek nem kell az udvarias hang, mert hivatalosan még csak nem is válaszolnak. Jó, jó! Tudok én úgy is beszélni, mint ahogy a kutyákkal szoktak, ha nekik olyan hang kell. Írni akarok a szerkesztőbizottságnak.

Válaszra akarom őket kényszeríteni – olyan hangon. Különben az Erdeinek írott levelet másolattal írtam, s a nálam maradtat itt két tanú aláírta. Mikor jönnek már, Rózsa? Lajost, Ádámot ölelem. – Sok szeretet és kézcsók:

Pista

(Kéziratból, Ráday Gyűjtemény Levéltár)

Sinka István Remenyik Zsigmondnak

Balatonboglár, 1954. júl. 28.

Kedves Zsigám!

Kicsit későn válaszolok kedves lapodra, de szolgáljon mentségemül, hogy Katit, beteg feleségemet ajánroztam egy kicsit; addig az egy hétig, amíg ideleln volt. Sikerült neki ugyanis betegszabadságának ideje alatt egy hetet kikönyörögni, hogy ide lejöhessen. Tegnap utazott vissza szegényke... Hát igen, Zsigám, eltűntem, azaz, hogy itt vagyok Boglárán, a Balaton mellett. Nyaralok vagy üdüülök, magam se tudom. Az egészben az a legjobb, hogy itt csend van és aránylag elég nyugalom, s ez mindent megér. Írod, hogy Tamási ideleln volna valahol. Nem tudok róla, nem is hallottam róla, s így nem is találkozhattam vele. Ő bizonyosan nem olyan krajcáros nyaralást csinál, mint én csinállok, s egészen bizonyos: jól érzi magát nélkülem is. S az a fontos, hogy valóban jól érezze magát. Írod azt is, hogy Géza többször volt fenn azóta, hogy én eljöttem Pestről. Hallottam róla, s egy kicsit fájdalmasan érintett a Géza kirohanása ellenem. Főleg régen eltemetett dolgokat kár ma már kihantolni. Az ilyenekről le kell szokni azoknak, kik együvé tartoznak, ha... Ha valóban együvé tartoznak. Én is beleáshatnék az időbe, tizenkét vagy tizenöt évre vissza. De minek. Micsoda balga dolog volna és micsoda kár. Behegedt sebeket marólúggal és vitriollal újra felnyitni. Nem vagyok sem barbár, sem hottentotta. Az embernek nem a hamis külső világosságban kell halott rémekkel hadakoznia, hanem csendes belső fényességét kell megőriznie. Ezzel már be is fejeztem volna leveletem. Még csak annyit: hogy vagy, hogyan érzed magad, Zsigám? Milyen jó volna, ha jó pár hétre lejöhetnél. Nem tudod sehogy se megtenni? Azt hiszem, most lesz az igazi nyár. Én írok és csiszolgotok is egy-egy kicsit. Aztán lebbencset főzök. szalonnát sütök, s egy-egy pohár jó, igaz bort iszok, ha hozzájutok. Most már csendes és langyos a Balaton is, és jó nagyokat úszok benne; este a partjára ülök példányozni. Locsog, locsog, ő az őselem, én meg a pirinyó ember vagyok, de

úgy érzem, megértjük egymást. Írj, Zsigám, ha időd engedi. Kedves feleségednek kézcsókot küldök, kislányodnak simogatást, Téged nagyon sokszor öllelek:

Sinka Pista

(Kéziratból, PIM: V 2076/51)

Remenyik Zsigmond Sinka Istvánnak

Budapest, 1954. augusztus hó 11.

Pistám: köszönöm soraidat, én sajnos, szokásomtól eltérően csak megkésve válaszolhatok: hosszú napokon át beteg voltam, afféle nyári gyomorrontás, bélinfekció, amiből még most is csak éppen lábadozom. Fenemőd legyengültem és még súlyt is vesztem abból az egyébként is semmiből, amit rám rakott a természet és a szűkmarkú ég! Egyébként is le vagyok romolva teljesen, az elmúlt hosszú év (májustól májusig) úgy kizsigerelt, hogy alig állok a lábamon! Ahhoz sincs kedvem, hogy leírjam a nevem, egyéb irodalmi jellegű próbálkozásokról nem is szólván! Bizony nagyon jó lett volna néhány hetet csendben, békében, nyugalomban, szemlélődésben és pihenésben tölteni, de mindez már csak a sírban vár rám a baljós jelek szerint. Géza volt fenn az elmúlt hetekben újra és rövid időre – éppen csak jött, és már ment is megint. Áron két hétig Pesten volt, de úgy tudom, visszautazott a Balatonhoz még néhány napra, a hónap végéig. Püskiéket is láttam, talán kétszer is, 18-ra, mint jelezték legutóbb, Ilona-napot tartanak, akkor megint találkozunk. Szegény Mészöly Miklóst kilódították a dramaturgiából, most mint szabadúszó kínlódik, adja isten, hogy némi eredményel. De ami legérdekesebb, E. Jóskával futottam össze néhány nappal ezelőtt, (régi lakásából elköltözött, az Alkotás utcában lakik, közel Áronékhoz). Elnyelvészkedtünk és elrumozgattunk, nem tudom, melyik volt az értelmesebb a kető közül. De hogy valami értelmesről is írjak: olvastam Németh László Galileijét, valóban kimagasló, még régi, nagy, rangos irodalmunkból is kimagasló alkotás, és ma sem értem, mint ahogy effélet sohasem tudok megérteni: miért nem mutatják be, miért nem adnak neki publicitást és színpadot, ebben a pocsék alvilági irodalmi termésben valamivel hogy dicsekedhessenek! Nálad mi újság, öreg fiú? Mikor látunk, mikor szeded fel a sátorfádat? Ha időd és kedved úgy adódik, írj néhány sort – addig is baráti öleléssel köszöntelek:

Remenyik Zsigmond

(Holnap, 1993. április)

Püski Sándor Sinka Istvánnak

1956. augusztus 31.

Kedves Pista!

Két év óta – baráti és hatósági részről egyaránt – többször megkérdezték tőlem: van-e kedvem, vagy: miért nem akarok a könyvkiadás valamelyik helyére visszakérülni. Sőt, legutóbb már az a vád is nyíltan ért: nemcsak, hogy én húzódozom oktalan módon ettől, hanem írókat is befolyásolok abban, hogy hallgassanak. Ideje már erről beszélni, s mivel nincs reményem nagyobb nyilvánosságra, azért küldök azonos tartalmú levelet annak a tíz írónak, akik feltehetően elsősorban érdekeltek ebben az ügyben, s adott esetben módjukban lesz képviselni vagy legalább ismertetni illetékesek előtt.

1948-ban adtam ki könyvet utoljára, aztán minden erőlködésem hiábavaló volt: nem engedélyezték egy könyvemet sem, holott 1950 júniusáig működhetek még a magánkönyvkiadók. Egyéves kísérletezés után 1949-ben az iparendélyről le is mondtam. Könyvesboltomat 1950-ben mégis a kiadókkal együtt, tehát jogtalanul, idő előtt államosították, pedig más volt kiadók könyvesboltjai 1952 őszéig működhetek.

Az előbbiből következik: nálam nem „elhallgatás”-ról volt szó, hanem „elhallgattatás”-ról, mint a címzett írók nagyobb részénél is. S hogy közülünk ki, mikor és milyen mértékben vált vagy nem vált újból a magyar szellemi élet aktív tényezőjévé, az sem rajtuk és rajtam múlt.

Mondhatom – ha szabad magamat velük egy sorba állítanom –, hogy bántott, bánt bennünket ez az állapot, de mondhatom azt is egyképpen, anélkül, hogy összebeszéltünk volna – hiszen van köztük, akit nem is láttam az elmúlt nyolc év alatt -: a nemzet számára, akár művészi, akár politikai szempontból, csak akkor van értelme és haszna a megszólalásnak, ha ki-kí a saját hangján beszélhet. Az aztán, hogy ez a hang hol kisebb, hol nagyobb mértékben elütne a kormányzatétól, lehet az írók vagy lehet az épp aktuális kormányzat hibája, de hogy kié, az csak a nyílt fórumon tisztázódhat, s segíteni is csak akkor lehet rajta.

Egy biztos: a múltban valamennyien egyéni karrierünket is feláldoztuk a népünk sorsára figyelő szellemi és politikai meggyőződésünkért, s most sem egyéni sorsunk, a bennünket ért sérelmek határozzák meg elsősorban a magatartásunkat, mert ezen még a legsúlyosabb esetben, Sinkánál is könnyű volna segíteni, hanem az ország és benne a magyarság állapota.

Nem voltunk és ma sem vagyunk reakciósok, s nem sírjuk vissza a régi rendszert, de engedjék meg a politikusok, hogy ne örüljünk a diktatúrának, a mezőgazdaság és a kisipar lerontásának és a szövetségi mozgalom lejáratásának, hogy csak a legfőbb bajokat említsem. Csak példaképp nem a földosztás volt a baj forrása, azt hiszem, ezt éppen nekünk nem kellene külön hangsúlyoznunk,

hanem az, hogy 1945 tavaszán nem fejezték be; s nem elég, hogy éveken át jogbizonytalanság gátolta a gazdasági fejlődést, a termelőszövetkezeteknek 1948-ban elkezdett erőszakos szervezésével és a „kulák” irtással máig kiható módon elrontották az állam és a parasztok viszonyát és a szövetkezet lassúbb, de eredményesebb fejlődését.

Ez azonban már túl is nő egy levél keretein. Csak illusztrálni akartam, hogy volna miről beszélnünk, ha lehetne, s erről van szó, hogy lehessen. Ha itt aztán figyelembe vesszük az irodalmi élet és a sajtó mai állását, nyilvánvaló, hogy számunkra csak egyféle módon lehetséges: önálló félhavi folyóirat és könyvkiadó vállalat, melyben a hozzánk húzó fiatalokkal együtt valamennyien részt vehetnénk. Az együttes vállalati formája is önként adódik: nem akarunk az állam terhére lenni, s azt sem akarjuk, hogy az állam legyen különösebben a mi terhünkre. A képző- és iparművészetben évek óta működnek a Képzőművészeti Alap gazdasági ellenőrzése alatt ún. alkotóközösségek, mint 10-20-30 művész önkéntes, művészi és gazdasági célzatú szövetkezései, önálló jogalanyisággal s előre szabályozott, kibíráható függetlenségű működéssel. Az erről szóló szabályozást megfelelő módon érvényesíteni kell az irodalomra is, hiszen itt is készen van a Kiadói Főigazgatóság vagy az Irodalmi Alap a felügyeletre.

Hivatkozhatnak, és hivatkoznak is ugyan arra, hogy nincs erre szükség, hiszen nevezett írók nagyobb része már dolgozik a meglévő lap- és kiadókereketekben, a többi meg nem ér annyit, hogy főjön a fejünk miattuk, másrészt ez az együttes ezért vagy azért akár veszedelmes is lehet.

Nem mindegy az, különösen egy kis nemzet számára nem mindegy, hogy 10–15 elsőrangú író, a magyar irodalom eleje, milyen kedvvel és milyen hatásfokkal dolgozik. Egyik oldalon kényszermunka (örülj, hogy fordíthatsz), szinte minden megjelenésért kálváriajárás, kiszolgáltatottság, másik oldalon: hozzáillő szellemi alkatú együttesben való egyenrangú s tőlük is független működés, azt hiszem, nem kell különösebben bizonyítani melyik kívánatosabb és eredményesebb.

Veszedelmes lehet a dilettánsokra és az irodalmi kiskirályokra. Ezek basáskodása már ugyanis anakronisztikus. Nem lehet veszedelmes az írói egységre, mert ilyen egység ma sincs. Azért, mert hosszú nyögés után kiadták Remenyik nagy regényét, s most már megjelenik a folyóiratokban Szabó Lőrinc néhány verse és Németh László regényrészlete, sőt Kodolányinak is jut hely egy vidéki folyóiratban, még nem kerültek egységbe Gergely Sándorral, Király Istvánnal, s talán csak nem gondolja valaki, hogy tőlük nem telt volna és nem telne most is ki sokkal több, vagy hogy Sinka és Féja érdektelen volna. Még a sűrűbben szereplő Illyést, Verest, Szabó Pált és Tamási Áront is kevésre becsüli az, aki nem érzi műveiken a fojtást. A nemzet szellemi gazdálkodásában éppen olyan pazarlás folyik idővel, ideggel, energiával, mint anyagiakban.

Felnöttek vagyunk, s tudjuk, hogy a valóságos helyzettel kell számot vetnünk, s azt is tudjuk, hogy ezt a valóságot lehet jobbítani. Tiszta vizet kell azonban önteni a pohárba. Nem vagyunk kommunisták, s csak a magunk módján tu-

dunk ebben a jobbtásban részt venni. A magunk módja pedig önálló lap- és könyvkiadó.

Kedves Barátom, ne haragudj, hogy a fentiekben némiképpen a nevetekben is beszéltem kéretlenül, de nem tudtam elkerülni. Nincs sok új benne, inkább csak rögzítés a célja. Igazíts ki, ha nem híven festettem helyzetünket. Ha pedig kedved és szándékod szerint való, beszéljünk róla, mert rajtunk is múlik, hogy lesz-e belőle valami.

Szeretettel üdvözlő:

Püski Sándor

(S. I. hagyatéka)

* * *

Sinka István Püski Sándornak

Boglár, 1956. szept. 5.

Kedves Sanyi!

Megkaptam leveled, mit kétszer is elolvastam.

Egyetértek mindenben Veled, csak azt szeretném tudni, mi ok váltotta ki benned a levél megírását? Én nem látom a „feloldódás” szellemét se a párt, se a kormányzat részéről olyan előrehaladottnak, hogy bármilyen szabad és egyéni megnyilatkozásról vagy cselekvésről lehetne szó. A verklit egyformán nyikorog. Bár én, távol lévén Pesttől, meg aztán nem is igen törődve politikai dolgokkal, lehet, hogy nem jól látom. E pillanatban Te ott Pesten ezt jobban meg tudod ítélni. Ahogy én értem: Magad részéről ez a lépés jó és helyén való. – Igen, tennék, itt vagyok: lapot ide és könyvkiadói jogot, és akkor nem „hallgatok”. Mert ha a törvény: törvény, akkor nekem, mint nem kommunistának is van beleszólásom a jövő szellemi életének fejlődésébe, és nemcsak az, hogy bölintsak és tapsoljak meg minden baklövést, hanem az is, hogy cselekvően hassak oda, hogy az állapotok javuljanak politikailag, szellemileg az egész nemzetre átfogóan... Igen, Sanyi, ilyenformán értem a gondolkodásodat. E levél egyben, a mi részünkről is, lehet első kezdeményezés is, hogy ím nézzük, mit lehet tenni? És hogy lehet-e valóban? Mert ha lehet, üljünk le és beszéljünk róla. És nemcsak tíz író egymás között, hanem a hatalom funkcionáriusaival is. Hogy hallgatunk. Mindig hallgatunk, amíg el nem jő a legegyszerűbb dolog: a szólásnak és az egyénnek szabadsága; természetesen figyelembe véve, hogy nem mi kormányozunk, de figyelembe véve azt is, hogy mi nem vagyunk kommunisták. Nem hiszem, hogy olyan szűk látókörű volna egyikünk is, hogy ne bírná felmérni a szólás határát. De engedtessek meg nekünk az, hogy ezt a határt mi állapítsuk meg... Jó, beszéljünk róla, tisztázzuk a kérdést: vagy igen, vagy nem. Én a magam részéről sem vad, sem konok, sem elbizakodott, sem csakazértis nem vagyok, de ha a többi kilenc író közé azok is odatartoznak, kikre én gondolok, akkor van Sinka-kérdés is, amit szintén tisztázni kell. Hajlandó vagyok rá. Az pedig

mese a holdban, hogy azért hallgatok, mert Te hallgatsz. Az én magatartásom, az én magam törvénye lelki és szellemi alkatomból adódik, és nem egyéni Sélmeim miatt, hanem mert látom e hazában a romlást és az okatlan rombolást, s azt, hogy tehetségtelen emberek vesszőfutást rendeznek a népnek, s annak vesszők között kell szinte a sírja fele szaladnia... Hát ennyit írtam, Sanyi a levedre. Majd szóval még többet is.

Sokszor és baráti szeretettel köszöntelek: Sinka István

(Kéziratból, Püski Sándortól)

Erdei Sándor Sinka Istvánnak

Budapest, 1956. szeptember 18.

Kedves Barátom!

Az Írószövetség új elnöksége megvizsgálta az írókkal szemben elkövetett régi hibákat, és úgy határozott, hogy Téged az Írószövetség tagjai sorába visszavett.

Szeretettel várlak, és kérlek, keress fel az Írószövetségben, lehetőleg hozz Magaddal egy fényképet, hogy tagsági könyvedet kiállíthassuk.

Baráti Üdvözlettel:

Erdei Sándor
első titkár

(A békegalambos bélyegző felirata: Magyar Írók Szövetsége)

(S. I. hagyatékából)

Sinka István Erdei Sándornak

Budapest, 1956. szept. 22.

Kedves Sándor!

Aláírással kaptam egy levelet az Írószövetségtől. Az vagy benne megírva, hogy az új elnökség megvizsgálta az írókkal szemben elkövetett régi hibákat, s úgy határozott, hogy engem az Írószövetség tagjai sorába „visszavett”. Csudálkozom rajta, mert hiszen soha nem voltam az Írószövetség tagja. Az értesítés pedig úgy szól, mintha már lettem volna, de valami ok, bűn vagy hiba miatt egykor kizárt volna tagjai sorából.

Nem jó ez így, kedves Sándor! Lehet, hogy vannak olyan írók vagy írogató emberek, kiket egykor kizártak, s most rehabilitálták őket, s visszavették. Ők is

kaptak bizonyosan egy ilyen levelet, szóval ilyen sablonra írtat. Jó, kaptak és kész. De megbocsáss, kedves Sándor, engem ilyen sablonos formával nem lehet kezelni. Nem azért, mintha én valami nagyfene, hórihorgas, égis-érő-fejű ember volnék. Hanem azért, mert az Írószövetségben is meg kell már találni az írókkal szemben tanúsított érintkezés figyelmes formáját.

Na, hiszen, eljön majd annak is az ideje. És eljön majd annak is az ideje, amikor az Írószövetség rájön, hogy a ledorongolt és leköpdösött írónak erkölcsi elégtételt adjon a nagy nyilvánosság előtt, ott, ahol leköpdösték és ledorongolták. Ha az Írószövetség nem az a szervezet, aki az ilyen elégtételt ki tudná követelni egy olyan író számára, kit tagjai sorába fel akar venni, akkor miért van? Tudniillik, ha én pár évvel ezelőtt, azokban a lapokban, ahol az Írószövetség tagjai is írtak, fasiszta, reakciós ellenforradalmár voltam, a nép ellensége, akkor az vagyok ma is, mert én nem érzem, hogy változtam volna. Nos, ha egy ilyen mosdatlan fajankót az Írószövetség ma felvesz a tagjai sorába, akkor saját törvényeit sérti meg. Sőt: azonosítja magát a faszizmussal, a reakcióval és a népelenség-ellenforradalommal. Nahát, lásd, én ezt nem akarom. Nem akarom, hogy a fönt említett mocskokkal terhelt személyem beszennyezze ama szent helyet: az Írószövetséget. Mert tudom ám én, mi a rend, kedves Sándor, és alkalmazkodok hozzá. S azonkívül: minden, pár évvel ezelőtt ledorongolt hordópolitikusnak ma erkölcsi és anyagi (hogy tudjon élni szegény!) rehabilitációt adtak, s ezt teljesen magától értetődőnek vették. Jó, én is úgy veszem. De ugyanakkor bocsáss meg, Sándor, az én zúzdába rúgott könyveim, az én összeköpdösött írói hitelemért is járna tán ilyen kártérítés is (hogy én is tudjak szegény fejem élni). Egyetlen politikusnál se vagyok utolsóbb én se. Az íróembernek írói rangját az Írószövetség tartozik megvédeni. Az nem sokat ér, hogy három-négy hónapban egy-egy verset lehoznának a lapok, s pár száz forint tiszteletdíjat nyújtának három-négy havonként mint írószövetségi tagnak. Lemondani és nyomorogni tudok én az Írószövetségen kívül is, mint ahogy eddig lemondtam és nyomorogtam. S nyomorgok ezután is az Írószövetségen kívül, míg a fennebb említett elégtételeket meg nem kapom. Én ráérek várni, én mérhetetlen ázsiai nyugalmú és türelmú ember vagyok.

Kedves Sándor, úgy írtam neked e levelet, mint az Írószövetség újonnan megválasztott első titkárának (amihez külön is gratulálok Neked). S írtam azért is, hogy gondolkozz rajta, s ha úgy gondolod, egyszer összeülhetünk élőlőszóval is beszélgetni.

Sok szeretettel köszönt és üdvözlö:

Sinka István

(*Napóra*, 1990. október)

Farkas Ferenc Sinka Istvánnak

1957. április 15.

Kedves Pista !

A rendkívül hosszú vajúdas is megszületni egyre nem akaró „Magyar Írás” ügyében alábbiakat hozom szíves tudomásodra:

A szülés meggyorsítása és lehetővé tétele céljából Tamási Áron és Féja Géza a másolatban mellékelt – és nekem csak harmadkézből utóbb tudomásomra jutott – tervezetet fogalmazták és írták alá Kodolányi Jánossal együtt. A tervezet valóra váltása érdekében én a dezinált felelős szervezői posztról visszalépek. Ezt a mellékelt levélben Veres Péter útján a Tájékoztatási Hivatal tudomására hozom. Szükséges lenne megállapodni új felelős szerkesztő dezinálása tárgyában. Amidőn ezt szíves tudomásodra hozom, egyben megköszönöm személyem iránt a múltban megnyilatkozott bizalmadat. Baráti szeretettel köszönt:

Farkas Ferenc

Farkas Ferenc a Tájékoztatási Hivatalnak

1957. április 15.

Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány Tájékoztatási Hivatalának 1956. november havában, valamint 1957. február havában „Magyar Írás” címmel folyóirat engedélyezése iránti kérést nyújtottam be, mint annak leendő felelős szerkesztője. A kérést Bernáth Aurél, Féja Géza, Illyés Gyula, Kodolányi János, Németh László, Remenyik Zsigmond, Sinka István, Szabó Lőrinc, Szabó Pál, Tamási Áron és Veres Péter által dezinált felelős szerkesztőként írtam alá.

Tekintettel arra, hogy e folyóirat engedélyezése tekintetében intézkedés nem történt, arra kell következtetnem, hogy személyem a leendő folyóiratnak olyan politikai színezet látszatát adná, ami nem kívánatos. Erre való tekintettel fenti kérdéseimet mint leendő felelős szerkesztő visszavonom, és kérem azokat a személyemre vonatkozóan tárgytalannak tekinteni szíveskedjenek.

Ez írásbeli közlésem átnyújtására Veres Pétert kértem fel, aki az írócsoport nevében az új felelős szerkesztő személyére vonatkozó előterjesztést egyidejűleg megteszi.

Budapest, 1957. április 15.

Tervezet a „Magyar Írás” folyóirat és az Arany János Társaság, valamint a „Magyar Írás Szövetkezet” tárgyában

1956 szeptemberében tíz magyar író megalapította a „Magyar Írás Szövetkezetet”. A szövetkezet célját a „Magyar Írás” címen a félhavonta 8-8 íven megjelenő irodalmi folyóirat indításában, könyvterjesztésben, könyvkiadásban, valamint a haladó magyar művészet minden ágának terjesztésében jelölték meg.

1957 januárjában nevezett szövetkezet forma szerint is megalakult és bejegyzést nyert. Működése iránt benyújtott kérelmére azt a választ nyerte, hogy kérelme későbbi időpontban az irodalmi élet megindulásával párhuzamosan kerül napirendre.

Közben az irodalmi élet megindult, többek között megalakult a „Kortárs” c. irodalmi szemle. A Kortárs első számában a fenti szövetkezet alapítói, az ún. öregebb népi írók közül hatan adtak kéziratot, s ezzel a Kortárs megindulását jelentős mértékben elősegítették. Ugyanakkor megállapodtak a Kortárs szerkesztőségével abban, hogy utóbbi a „Magyar Írás” megindulása érdekében velük együtt buzgólkodik, s amennyiben a „Magyar Írás” megindul, az öregebb népi írók továbbra is állandó munkatársai maradnak, s a két folyóirat között baráti kapcsolat létesül.

Mind a Kortárs szerkesztősége, mind a Magyar Írás Szövetkezet alapítói megállapították azt is, hogy egyetlen folyóirat az élő irodalom befogadására elegendő. Az utóbbi esztendőben meglepően sok és ígéretes ifjú tehetség jelentkezett. A fiatal írók egészséges kibontakozásához feltétlenül szükséges, hogy megfelelő számú és árnyalatú folyóiratunk legyen. Éppen ezért szükségesnek tartjuk körvonalazni, hogy a „Magyar Írásnak” milyen szerepet szánunk meginduló irodalmi életünkben.

Távol áll tőlünk az a szándék, hogy a „Magyar Írásba” egyedül az ún. népi írók dolgozzanak. A „Kortárssal” kötött kapcsolatunk is annak dokumentálása, hogy nem törekszünk elkülönülő szerepre. A folyóirat lapjait meg akarjuk osztani a haladó nemzeti irodalom minden megfelelő művészi szinten álló tagjával. A „Magyar Írás” elsőrangú feladatának az eszmei és művészi színvonal feltétlen biztosítását és a szakmai kritika mennél behatóbb művelését tartjuk. A „Magyar Írás” nem belletrista, tehát viharokat kavará, hanem építő, javító, a szó legnemesebb értelmében tanító irányú kritikai magatartást kíván tanúsítani. Magas színvonalú szépirodalmi alkotásokkal és hasonló tanulmányokkal, kritikával kívánjuk irodalmunk ügyét szolgálni.

Céljaink érdekében kérjük:

„Magyar Írás” címen félhavonként 8-8 íven megjelenő irodalmi folyóirat engedélyezését. A folyóirat felelős szerkesztőjének személyére nézve közös értekezleten kívánunk megállapodni.

1. Kérjük az Arany János Irodalmi Társaság megalakításának engedélyezését. Ez a társaság eleve biztosítaná szélesebb körű irodalmi erők közreműködését mind a folyóirat, mind a szövetkezet életében. Irodalmi életünk jelenleg a szétesettség képét mutatja. Az irodalmi élet megújulását nagyban elősegítette volna a tervezett Irodalmi Tanács, amely annak idején sajnos nem alakult meg. A jelen helyzetben, véleményünk szerint, a helyes lépés irodalmi társaságok alakulása lenne. Ezek a társaságok helyénvaló szakmai viták és megfelelő közösségi élet segítségével rávezetnék az írókat a termő irodalom útjára. Ha a szóban forgó irodalmi társaságok, köztük az Arany János Irodalmi Társaság, megalakulnának és egészséges működést fejtenének ki, akkor képviselőiből az irodalmi élet közmegelegedésére megalakulhatna az Irodalmi Tanács. Az Arany János Társaság 30 tagot számlálna.
2. Kérjük a „Magyar Írás Szövetkezet” részére a működési engedélyt megadását. A szövetkezet működési területének megállapítására nézve közös értekezletet javasolunk.

Az előterjesztettek szorosan összefüggnek az ún. öregebb népi nemzedék sorsával. Ez a nemzedék tántoríthatatlan hűséggel ragaszkodik népéhez. Egy sem akadt közülük, aki népétől és hazájától elszakadt volna. Mindannyian, minden körülmények közepette vállalták a sorsot tekintet nélkül arra, hogy a nemzedék nem egy tagjának életében a sors inkább balsors volt. Valamennyien magukévá tették a szocializmus eszményét. Életkoruk 60 év körül mozog, tehát életművük betetőzéséről van szó. Ehhez bizonyos lélektani körülmények nélkülözhetetlenek, így az, hogy legyen saját otthonuk, legyen folyóiratuk, melyet azonban az egész haladó nemzet irodalom folyóiratának tekintenek.

Budapesten, 1957. április havában.

Bernáth Aurél
Féja Géza
Illyés Gyula
Kodolányi János
Németh László

Remenyik Zsigmond
Sinka István
Szabó Lőrinc
Szabó Pál
Tamási Áron

(Folytajuk)